

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1453

Vragen van het lid **Simons** (BIJ1) aan de Minister-President over *het artikel «Rutte na roerig jaar: «Fouten heb ik te corrigeren»»* (ingezonden 31 december 2021).

Antwoord van Minister-President **Rutte** (ontvangen 25 januari 2022).

Vraag 1, 2 en 3

Hoe duidt de Minister-President het feit dat hij dergelijke zelfreflectie, zoals te lezen in het aangehaalde artikel, weinig tot niet heeft laten doorschijnen in de Tweede Kamer? Erkent hij dat debatten over de strategie en communicatie hierdoor niet optimaal en/of volledig hebben kunnen plaatsvinden?¹

Vindt de Minister-President het gepast dergelijke uitspraken in de media te doen alvorens deze bestuurlijke inzichten met de Kamer te delen? Is hij het eens met de stelling dat dit soort media optredens het debat over de evaluatie van afgelopen periode zodanig beïnvloeden dat het bemoeilijkt wordt?

Hoe verhouden de uitspraken van de Minister-President in dit nieuwsartikel zich tot de nieuwe bestuurscultuur die het aanstaande nieuwe kabinet onder zijn leiding wil tonen?

Antwoord 1, 2 en 3

Tijdens de langdurige coronacrisis heeft zowel het kabinet meerdere keren gekeken naar wat er anders kan en moet. En dat past bij een crisis van deze omvang, omdat wereldwijd we met elkaar leren. Het kabinet heeft ook gekeken in gesprek met vele mensen van buiten naar de lessons learned² en reflecteert egelmatig op het eigen handelen.

Ik heb daar zelf ook meerdere keren tijdens verschillende debatten bij stil gestaan en met de Tweede Kamer over gesproken. Zo hebben we in het debat over de coronaontwikkelingen op 14 juli 2021 uitgebreid stil gestaan bij wat het kabinet anders had moeten doen ten aanzien van de versoepelingen en de communicatie. Of recenter, eind november³, hebben we gesproken

¹ Telegraaf, «Rutte na roerig jaar: «Fouten heb ik te corrigeren»», 24 december 2021, www.telegraaf.nl/nieuws/962772398/rutte-na-roerig-jaar-fouten-heb-ik-te-corrigeren

² *Kamerstuk* 25 295, nr. 508

³ Persconferentie corona dd 26 november 2021 en Debat over de ontwikkelingen coronavirus 1 december 2021.

over het belang van de naleving van de basisregels en dat we als kabinet er steeds minder in slagen om dat goed voor het voetlicht te brengen. Ook ik niet.

Het beeld dat er weinig zelfreflectie wordt gedeeld met de Kamer, herken ik niet en evenals het beeld dat het debat hierdoor bemoeilijkt zou worden. Het kabinet is en blijft bereid te reflecteren op het eigen handelen en staat open voor kritische en constructieve geluiden vanuit de maatschappij en vanuit de Kamer. Dat is meerdere keren met en in de Tweede Kamer gedeeld.

Vraag 4, 5, 6 en 7

Wat zijn volgens de Minister-President de gevolgen van zijn – in eigen woorden geduide – communicatiefout, dat hij in het begin van de coronacrisis te veel nadruk heeft gelegd op de eigen verantwoordelijkheid van mensen en te weinig op verplichte maatregelen?

Wat zijn volgens de Minister-President de gevolgen van zijn – in eigen woorden geduide – communicatiefout, dat het hem niet is gelukt om in voldoende mate mensen te overtuigen van de basismaatregelen?

Welk verband ziet de Minister-President tussen de door hem gemaakte communicatiefouten en het alsmear dalende draagvlak voor de coronaaanpak en -strategie?

Erkent de Minister-President dat het creëren en behouden van draagvlak – en in het verlengde hiervan de communicatie – tijdens een pandemie van levensbelang is?

Antwoord 4, 5, 6 en 7

Het kabinet neemt maatregelen om het virus zo goed mogelijk te bestrijden en daarbij de maatschappij en de economie zo min mogelijk te raken. Dat vraagt een integrale wegging. Het is belangrijk dat er draagvlak is voor de maatregelen die genomen worden. Dit is belangrijk om mensen mee te nemen zodat ze begrijpen waarom maatregelen nodig zijn en begrip te krijgen voor de gevolgen van de maatregelen.

Draagvlak hangt met verschillende dingen samen. Onder meer met informatievoorziening, met de vraag hoe makkelijk het is om maatregelen na te leven en in hoeverre mensen de urgentie voelen. Communicatie is één van de aspecten die bijdraagt aan het draagvlak.

Het kabinet heeft aangegeven dat ze met name ten aanzien van het creëren van de urgentie om de basismaatregelen na te blijven leven, er onvoldoende in is geslaagd om de boodschap over te brengen. Ik heb op verschillende momenten ook uitgebreid stil gestaan bij wat ik zelf anders had kunnen doen in de communicatie en dat met de Tweede Kamer gedeeld. Hier zijn geen één-op-één consequenties aan te verbinden ten aanzien van gevolgen.

Draagvlak voor maatregelen is niet hetzelfde als het naleven van maatregelen. Zo heeft het SCP laten zien dat mensen die de maatregelen niet ondersteunen, zich toch houden aan de maatregelen en andersom.⁴ Uit recent onderzoek van de RIVM gedragsunit blijkt dat het draagvlak ten aanzien van het advies om een beperkt aantal mensen thuis te ontvangen 45,8% is, waar de naleving van dit advies 79,7% is. Ten aanzien van ventilatie zien we een ander beeld: het draagvlak is weliswaar 88,1% is, maar de naleving ligt op 27,2%.

Vraag 8

Welk verband ziet de Minister-President tussen de door hem gemaakte communicatiefouten en de gefaalde strategie van het virus laten uitzaaien?

Antwoord 8

De strategie van het kabinet is sinds de begin van de pandemie gericht op het maximaal controleren van het virus. Waarbij als doelen centraal staan: het beschermen van mensen met een kwetsbare gezondheid en zorgen dat de zorg niet overbelast raakt. Dit vereist zicht op en inzicht in de verspreiding van het virus. Deze strategie staat uitgebreid toegelicht in de kamerbrief van 19 mei 2020⁵:

⁴ Presentatie SCP,CBP, PBL en RIVM: Maatschappelijk beeld Nederland in coronatijd, rijksoverheid.nl/documenten/vergaderstukken/2022/01/13/catshuisstukken13-januari-2022

⁵ Kamerstuk 25 295, nr. 351

Er zit geen verband tussen de strategie van het kabinet en de zelfreflectie op de communicatie ten aanzien van de basismaatregelen.

Vraag 9, 10, 11 en 12

Hoe en op welk moment werd voor de Minister-President duidelijk dat er dergelijke fouten zijn gemaakt? Welke stappen zijn er toen direct genomen? Hoe zijn de gemaakte fouten volgens hem gecorrigeerd? En hoe duidt hij het feit dat hij hier door meerdere fracties, waaronder die van BJJ1, al sinds het begin van de crisis op wordt gewezen?

Op welke wijze gaat de Minister-President geleerde lessen uit de fouten van 2021 inzetten om de aanpak van de coronacrisis effectiever te maken?

Wat gaat de Minister-President verder wijzigen om de aanpak van de corona crisis effectiever te maken? Welke concrete stappen worden er genomen ter verbetering van de door hem aangehaalde fouten?

Kan de Minister-President aangeven in hoeverre hij zich, op basis van deze zelfreflectie, meer open zal stellen voor en in zal gaan op de inhoudelijke kritiek op de corona-aanpak, -strategie en -communicatie?

Antwoord 9, 10, 11 en 12

In een crisis als deze wordt continu geleerd. Zowel wetenschappelijk van de ontwikkelingen van het virus, als ten aanzien van de aanpak. Het kabinet en alle leden van het kabinet staan open voor advies en kritiek. En weegt dit mee met de aanpak. We buigen ons nu over de lange termijn aanpak. Dat doet het kabinet in gezamenlijkheid met onder meer gemeenten, werkgevers, werknemers en medische experts.

Vraag 13

Hoe wordt de officiële evaluatie van de afgelopen twee jaar vormgegeven en wanneer precies worden de uitkomsten hiervan met de Tweede Kamer gedeeld?

Antwoord 13

Het kabinet heeft na de eerste golf de eerste lessen getrokken, samen met vele externe partijen. Deze lessen zijn in september 2020 naar de TK gestuurd.⁶

Het kabinet heeft tevens de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) gevraagd om de aanpak van de crisis te onderzoeken en te evalueren. De OVV is hier in mei 2020 mee aan de slag gegaan. De OVV is onafhankelijk en bepaalt zelf de aanpak, opzet en de planning. De OVV geeft aan dat het eerste deelrapport medio februari wordt verwacht. Dit deelrapport ziet op de periode maart 2020 tot september 2020.⁷

---

⁶ PM kamerstuk

⁷ Zie website Onderzoeksraad voor Veiligheid